

VšĮ Investuok Lietuvoje

Atviros Vyriausybės iniciatyvos

NVO duomenų bazės koncepcija

Viešosios konsultacijos

NVO taikytini kriterijai bei atskirų subjektų dalyvavimo NVO valdyme reikšmė NVO teisiniam statusui

ATASKAITA

Virgilijus Pajaujis ir Aurelija Olendraitė

Vilnius

2018

Kuriame
Lietuvos ateitį
2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

Turinys

1. Santrumpos	3
2. Įvadas	3
3. Viešosios konsultacijos vykdymo metodologija	4
1 metodas: elektroninė visuomenės apklausa.....	4
2 metodas: apskritojo stalo diskusija.....	5
3 metodas: darbo grupė NVO Nacionaliniame forume	5
4 metodas: pristatymas NVO tarybos posėdyje.....	5
4. Viešosios konsultacijos vykdymo aprašymas.....	6
4.1 Inicijavimas	6
4.2 Organizavimas.....	6
4.3 Vykdymas	7
4.4 Analizė ir vertinimas.....	9
4.5 Viešinimas	9
5. Išvados	10
6. Naudota literatūra/šaltiniai	11
7. Priedai	11

1. Santrumpos

JADIS – Juridinių asmenų dalyvių informacinė sistema

JAR – Juridinių asmenų registras

LR – Lietuvos Respublika

NVO – Nevyriausybė organizacija

NPO – Ne pelno siekiantis juridinis asmuo

VšĮ – Viešoji įstaiga

2. Įvadas

Atlikus teminį tyrimą „Kokie kriterijai turėtų būti taikomi nevyriausybėms organizacijoms siekiant jas atriboti nuo kitų ne pelno siekiančių juridinių asmenų?“, paaiškėjo, kad šiuo metu galiojančiame LR NVO plėtos įstatyme įtvirtintas NVO apibrėžimas kelia neaiškumų skirtingų sektorių, t.y. valstybinio, privataus ir nevyriausybė, atstovams. Tyrimo eigoje išryškėjo poreikis konsultuotis su NVO ir valstybės institucijų atstovais bei nevyriausybė sektoriaus ekspertais dėl (1) kriterijų, kuriais vadovaujantis NVO būtų galima nesudėtingai atriboti nuo kitų NPO, ir (2) subjektų, dėl kurių dalyvavimo NVO valdyme kyla daugiausiai neaiškumų.

Atviros Vyriausybės ir visuomenės dalyvavimo valdyme skatinimas įvardytas kaip 2017 m. LR Vyriausybės veiklos prioritetas, todėl numatomas NVO politikos formuotojų suinteresuotumas ir palaikymas įgyvendinant viešąją konsultaciją bei užtikrinant pasiūlymų įgyvendinimą. Planuojami viešosios konsultacijos rezultatai suteiktų įrankius politikos formuotojams įgyvendinti piliečių dalyvavimo ir įsitraukimo į viešuosius valstybės reikalus didinimo, bendruomeniškumo stiprinimo, įtraukiant NVO ir bendruomenes į sprendimų priėmimo procesus, tikslus.

Mokslinės literatūros, užsienio valstybių teisės aktų ir tarptautinių dokumentų apžvalga bei konsultacijos su NVO partneriais užsienyje padėjo identifikuoti pagrindinius NVO atribojimo nuo kitų NPO iššūkius ir galimybes.

Išnagrinėjus problemą bei identifikavus galimus jos sprendimo būdus, išryškėjo poreikis rengti viešąją konsultaciją siekiant konsultuotis su nevyriausybė sektoriaus, LR teisingumo ministerijos ir LR socialinės apsaugos ir darbo ministerijos atstovais dėl kitų valstybių praktika bei LR strateginiais dokumentais ir tyrimais grįstų sprendimų taikymo bei įgyvendinimo. Tyrimo metu atliekant analizę, buvo diskutuojama su nacionalinių skėtinė organizacijų bei valstybės institucijų atstovais NVO taryboje, taip pat sprendimų priėmėjais, ir į jų nuomonę bei pasiūlymus atsižvelgta rengiant viešąją konsultaciją.

Pagrindinė viešosios konsultacijos **tema**: kriterijai, taikytini NVO, bei atskirų subjektų dalyvavimo NVO valdyme reikšmė NVO teisiniam statusui. Viešąją konsultaciją bus siekiama **išsiaiškinti**, ar NVO taikytinų kriterijų tikslinimas ir aiškesnio NVO apibrėžimo nustatymas yra aktualus ne tik valstybės institucijų atstovams ir NVO politikos formuotojams, tačiau ir kitoms tikslinėms grupėms, bei ką apie kriterijų ir apibrėžimo pritaikomumą mano NVO srities ekspertai. Taip pat bus siekiama **informuoti**

interesų grupes apie galimus teisinius su NVO apibrėžimu ir duomenų baze susijusius pokyčius bei įtraukti suinteresuotus asmenis aktyviau dalyvauti konkrečių sprendimų priėmime.

Konsultacijos **tiksiai**:

1. **Įvertinti**, kokie kriterijai praktiškai turėtų būti taikomi NVO, atsižvelgiant į Lietuvos teisinę sistemą;
2. **Sužinoti** visuomenės nuomonę dėl atitinkamų NPO priskyrimo NVO.

Laukiami **tiesioginiai** konsultacijos **rezultatai**:

1. Įvykdyta elektroninė visuomenės apklausa;
2. Įgyvendinta apskritojo stalo diskusija;
3. Surengta darbo grupė NVO Nacionalinio forumo metu;
4. Parengtas pristatymas NVO tarybos posėdžio metu;
5. Paruoštos viešosios konsultacijos rezultatus apibendrinančios 3 viešai prieinamos analizės bei rekomendacijos.

Laukiami **galutiniai** konsultacijos **rezultatai**:

1. Išgryninti kriterijai, kuriais vadovaujantis būtų galima tobulinti LR NVO plėtros įstatyme įtvirtintą NVO apibrėžimą;
2. Procentine išraiška apipavidalinti duomenys, nurodantys visuomenės polinkį atitinkamus subjektus (ne)priskirti NVO sektoriui. Į šiuos duomenis taip pat bus atsižvelgiama tobulinant LR NVO plėtros įstatyme numatytą apibrėžimą.

3. Viešosios konsultacijos vykdymo metodologija

Viešosios konsultacijos vykdymas susideda iš šių etapų: (1) inicijavimas; (2) organizavimas; (3) vykdymas; (4) analizė; (5) vertinimas, ir (6) viešinimas. Suorganizuota viešoji konsultacija pavadinimu „Kriterijų, taikytinų NVO bei atskirų subjektų dalyvavimo NVO valdyme, reikšmė NVO teisiniam statusui“, kuri vyko taikant keturis konsultavimosi metodus: (1) elektroninę visuomenės apklausą; (2) apskritojo stalo diskusiją; (3) darbo grupę NVO Nacionaliniame forume, ir (4) pristatymą NVO tarybos posėdyje. Taikant šiuos metodus, laikytasi visų konsultacijos vykdymo etapų.

1 metodas: elektroninė visuomenės apklausa (Priedas Nr. 1)

Šis metodas pasirinktas duomenų rinkimui įvertinus jo privalumus, t.y. (1) lankstumas erdvės atžvilgiu; (2) respondentų dalinio anonimiškumo užtikrinimas; (3) didelis dalyvių kiekis, ir (4) mažos sąnaudos. Konkrečiau kalbant apie atskirus apklausos elektroniniu būdu privalumus, elektroninės visuomenės apklausos metodas leidžia pasiekti didelį geografiškai nutolusių respondentų kiekį. Be to, toks viešosios konsultacijos metodas užtikrina dalinį anonimiškumą, kadangi apklausos respondentas turi galimybę pasirinkti neatskleisti savo asmenvardžio bei kontaktinės informacijos. Taip pat apklausoje dalyvaujantis asmuo, panoręs aktyviau įsitraukti į tolimesnę konsultacijos ir informavimo procesą, gali pateikti papildomus komentarus bei nurodyti savo kontaktinius duomenis. Pažymėtina ir tai, jog elektroninės visuomenės apklausos organizavimas ir įgyvendinimas nereikalauja didelių finansinių sąnaudų.

Išskirtinos suinteresuotosios šalys, dalyvavusios elektroninėje visuomenės apklausoje:

1. Esami ar buvę NVO darbuotojai/savanoriai;
2. Savivaldybės darbuotojai;
3. Su NVO sektoriumi tiesiogiai nesusiję pilietiški asmenys.

2 metodas: apskritojo stalo diskusija

Apskritojo stalo diskusija – tai diskusija tarp dalyvių ir pranešėjų, kurią skatina organizatoriai. Metodo tikslas orientuotas į ekspertinių patirčių apsikaitimą, t.y. skatinti dalyvius bendradarbiauti tarpusavyje ir grupėje, dalytis savo pastebėjimais, patirtimi ir pasiūlymais.

Viešosios konsultacijos metodas įgyvendintas LR Vyriausybės kanceliarijos patalpose dalyvaujant NVO ekspertams ir valstybės institucijų atstovams (Priedas Nr. 2).

3 metodas: darbo grupė NVO Nacionaliniame forume

Bendradarbiaujant su LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, 2017 m. gruodžio 14 dieną ministerijoje vykusiame NVO Nacionaliniame forume įgyvendintas darbo grupės metodas, kurio metu dalyvavo apie 10 į forumą kviestų NVO ir savivaldybės atstovų. Įgyvendinant šį viešosios konsultacijos metodą, skirtingas interesų grupes atstovavę dalyviai dalinosi gerąja patirtimi, generavo idėjas dėl NVO apibrėžimo kriterijų ir išklausė pranešėjų prezentacijas NVO duomenų bazės ir NVO apibrėžimo tematika. Darbo grupės rezultatai buvo pristatyti ir apibendrinti NVO Nacionaliniame forume plačiai auditorijai (apie 80 dalyvių). Darbo grupėje dalyvavo šie asmenys:

1. Ramūnas Bertašius, VšĮ Vilniaus socialinės biržos direktorius;
2. Vaidotas Ilgius, Labdaros ir paramos fondo „Maisto bankas“ komunikacijos ir plėtros vadovas, Vilniaus m. savivaldybės tarybos narys;
3. Šiaulių m. savivaldybės administracijos atstovas;
4. Trečiojo amžiaus Universiteto atstovė;
5. Teisingumo ministerijos atstovė Jolita Šlikienė;
6. kiti NVO sektoriaus atstovai.

Darbo grupėje pranešimus skaitę dalyviai:

1. Virgilijus Pajaujis, „Kurk Lietuvai“ projektų vadovas;
2. Aurelija Olendraitė, „Kurk Lietuvai“ projektų vadovė.

4 metodas: pristatymas NVO tarybos posėdyje

2018 m. sausio 24 d. įvykusiame NVO tarybos posėdyje (Priedas Nr. 3) atliktas teisinių ir techninių prielaidų NVO duomenų bazei sukurti ir funkcionuoti pristatymas NVO tarybos nariams ir stebėtojams, kurio metu siekta išgirsti pasiūlymus ir gauti ekspertų įžvalgas bei komentarus. Vėlesniame etape taip pat buvo gauti pasiūlymai iš ekspertų elektroniniu paštu, kurie atsispindi NVO duomenų bazės veikimo modelio analizėje (Priedas Nr. 4).

Pagal išsikeltus du viešosios konsultacijos tikslus, iš visų suinteresuotų šalių gauta informacija buvo sisteminama, lyginama tarpusavyje, sudaromos nuomonių lentelės. Į skirtingų metodų pagrindu gautus pasiūlymus atsižvelgta ruošiant NVO plėtros įstatymo projektą ir NVO duomenų bazės veikimo

modelio analizę nevyriausybinių sektoriaus politikos formuotojams, valstybės institucijų atstovams ir NVO ekspertams.

Viešosios konsultacijos metu gautų siūlymų viešinimas daugiausia buvo vidinis: dalintasi informacija ir siūlymais per susitikimus, suinteresuotosioms šalims išsiųsti apibendrinamieji elektroniniai laiškai su ataskaitomis, kurių pagalba apibendrinti susitikimai ir įvardyti siūlymai. Viešosios konsultacijos rezultatų viešinimui taip pat pasitelktas „Kurk Lietuvai“ socialinio tinklo profilis ir tinklalapis, kuriuose publikuotos informacinės žinutės bei straipsnis, skirti plačiajai visuomenei. Projekto galutiniai rezultatai viešinami programos „Kurk Lietuvai“ tinklalapyje.

4. Viešosios konsultacijos vykdymo aprašymas

Viešoji konsultacija vyko šiais etapais:

4.1 Inicijavimas

Pirmiausia pradėta nuo inicijavimo etapo, kai buvo imtasi veiksmų siekiant tinkamai pasirengti konsultacijoms. Šiame etape įvertinti turimi ištekliai ir gebėjimai, skirtingų metodų privalumai ir ypatybės bei surengtas informacinis susitikimas su LR Vyriausybės kanceliarijos „Atviros Vyriausybės iniciatyvos“ projekto (AVIP) darbuotojomis Ieva Česnulaityte ir Greta Juodokaite dėl elektroninės visuomenės apklausos organizavimo.

Atrenkant viešosios konsultacijos dalyvius ir organizuojant darbo grupę NVO Nacionaliniame forume, projekto vadovai žmogiškaisiais ištekliais buvo palaikomi LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Šeimos ir bendruomenių departamento Jaunimo skyriaus darbuotojų. Projektų vadovai Nacionalinio NVO forumo darbo grupėje buvo atsakingi už diskusijos moderavimą, reikiamos dalomosios medžiagos parengimą, informacijos struktūravimą, prezentacijų paruošimą ir kt. funkcijas.

4.2 Organizavimas

Pagrindinis konsultacijos tikslas – identifikuoti NVO taikytinus kriterijus ir atskirų subjektų dalyvavimo NVO valdyme reikšmę NVO teisiniam statusui.

Tikslinės konsultacijos grupės: nuspręsta vykdyti apklausą tarp pačių NVO atstovų (veikiančių įvairiose viešosios politikos srityse), savanorių, valstybės institucijų atstovų ir kitų visuomenės narių (apklausa platinta kanalais, orientuotais į atitinkamas grupes, tačiau realiai prieinama viešai visiems asmenims, o respondentams suteikta galimybė nurodyti, kuriam segmentui jie priklauso).

Ekspertinei apskritojo stalo diskusijai kviešti skirtingose srityse veikiantys pilietinės visuomenės ir viešojo sektoriaus atstovai, kurių, kaip ir planuota, susirinko ne mažiau kaip 10. Prie tikslinių grupių taip pat priskirtini LR Teisingumo ministerijos bei LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos atstovai, su kuriais vyko nuolatinės konsultacijos, ir LR Seimo Laikinosios Pilietinės visuomenės plėtros grupės nariai.

Vykdamą viešąją konsultaciją, buvo pasitelkti šie **metodai**: (1) elektroninė visuomenės apklausa; (2) apskritojo stalo diskusija; (3) darbo grupė NVO Nacionaliniame forume, ir (4) pristatymas NVO tarybos posėdyje.

Konsultacija buvo vykdoma skirtingu laikotarpiu atsižvelgiant į taikytą metodą, t.y. (1) elektroninė visuomenės apklausa nuo 2017 m. lapkričio 2 d. iki 2017 m. lapkričio 30 d.; (2) apskritojo stalo

diskusija 2017 m. lapkričio 13 d.; (3) darbo grupė NVO Nacionalinio forumo metu 2017 m. gruodžio 14 d., ir (4) pristatymas NVO tarybos posėdžio metu 2018 m. sausio 24 d.

4.3 Vykdymas

Per numatytą laikotarpį atliekant elektroninę visuomenės apklausą, apskritojo stalo diskusiją, darbo grupę NVO Nacionaliniame forumo ir pristatymą NVO tarybos posėdyje tikslinėmis grupėmis, buvo gauti pasiūlymai dėl NVO taikytinų kriterijų ir NVO duomenų bazės teisinių bei techninių veikimo prielaidų. Pasiūlymai turinio atžvilgiu gali būti suskirstyti į šias dalis: (1) NVO taikytini kriterijai; (2) atitinkamų NPO priskyrimas NVO; (3) teisinės NVO duomenų bazės prielaidos, ir (4) techninės NVO duomenų bazės prielaidos.

Šie pasiūlymų pjuviai padėjo struktūruotai ir sistemiškai pasiekti abu viešosios konsultacijos tikslus, t.y. (1) buvo išgryninti kriterijai, kurie turėtų būti taikomi NVO atsižvelgiant į Lietuvos teisinę sistemą, ir (2) sužinota visuomenės nuomonė dėl atitinkamų NPO priskyrimo NVO.

Žemiau pateikiamas konsultacijos metu gautų pasiūlymų sąrašas:

1. NVO taikytini kriterijai:

- Juridinio asmens nepriklausomumas (nuo valstybės institucijų bei kitų juridinių asmenų, kurie nelaikytini NVO);
- Juridinio asmens tikslas, kuris turėtų būti orientuotas į pilietinės visuomenės stiprinimą (tačiau ne į atskirą, dažniausiai, įstatymų įtvirtintą siekį);
- Savanoriškumo išlaikymas (narystė tokiose organizacijose neturėtų būti privaloma).

2. Atitinkamų NPO priskyrimas NVO:

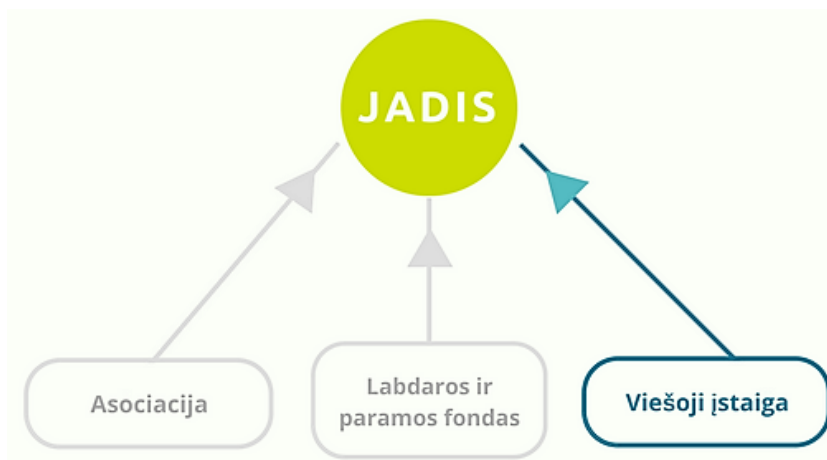
- NVO neturėtų būti laikomi šių teisinių formų juridiniai asmenys: (a) tradicinės religinės bendruomenės ar bendrijos; (b) profesinės sąjungos; (c) šeimos; (d) bendrijos ir kitos turto valdymo tikslu susibūrusios organizacijos;
- NVO taip pat nelaikytini pagal kitus kriterijus išskiriami juridiniai asmenys (pagal veiklos tikslus, priklausomumo principą, finansavimo šaltinį ir kt.) (a) profesionalaus sporto organizacijos, ir (b) atskiru įstatymu įsteigtos organizacijos;
- NVO valdyme neturėtų dalyvauti arba dalyvautų ribotai (a) valstybė/savivaldybės; (b) pelno siekiantys juridiniai asmenys; (c) kiti juridiniai asmenys, nelaikytini NVO (išskyrus vienintelę išimtį taikomą religinėms bendruomenėms, atsižvelgiant į kai kurių religinių bendruomenių vykdomą socialinę veiklą);
- NVO galėtų būti laikomos (a) fizinių asmenų įsteigtos organizacijos; (b) kitų NVO įsteigtos organizacijos; (c) religinių bendruomenių ir bendrijų įsteigtos organizacijos.

3. Teisinės NVO duomenų bazės prielaidos:

Kadangi viešosios įstaigos teisinę formą turintiems juridiniams asmenims jau numatyta pareiga teikti informaciją apie dalininkus Juridinių asmenų registro dalyvių informacinei sistemai, reikalingi šie teisės aktų pakeitimai:

- Reikalingas LR Labdaros ir paramos fondų įstatymo pakeitimas, numatantis pareigą fondams, siekiantiems NVO statuso, teikti informaciją JADIS apie dalininkus;
- LR Asociacijų įstatymo pakeitimas, kuris numatytų pareigą asociacijoms, siekiančioms NVO statuso, teikti informaciją apie narius juridinius asmenis bei nurodyti fizinių asmenų skaičių.

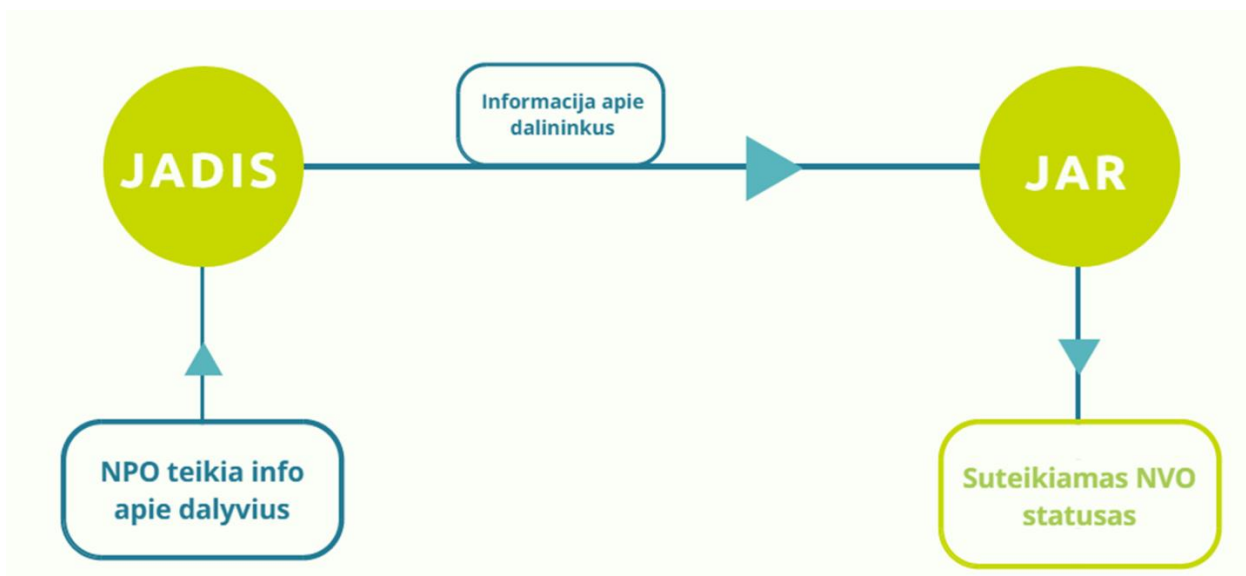
Schema 1. Skirtingų teisinių formų NVO teikiama informacija JADIS

4. Techninės NVO duomenų bazės prielaidos:

- Rekomenduojama pritaikyti JADIS sistemą, kad atpažinus informaciją apie juridinio asmens teisinę formą (vieną iš trijų – asociacija, VšĮ arba labdaros ir paramos fondas), būtų patikrinama informacija apie subjekto dalyvius/narius (priklausomai nuo teisinės formos) – ar jie yra fiziniai asmenys arba NVO, o taip pat religinė bendruomenė;
- Svarbu užtikrinti sklandų ir saugų informacijos apie NPO dalyvius/narius judėjimą iš JADIS į JAR.

Schema 2. NVO statusui pripažinti reikalingos Informacijos judėjimas iš JADIS į JAR

Gauti pasiūlymai buvo apibendrinti, į juos atsižvelgta ir jie pristatyti NVO nacionalinių skėtinių NVO atstovams, NVO sektoriaus ekspertams ir valstybės institucijų (ministerijų) atstovams.

4.4 Analizė ir vertinimas

Konsultacijos metu gauta informacija buvo analizuojama sisteminant duomenis ir lyginant dalyvių pasisakymus tarpusavyje. Toks informacijos lyginimas leido suprasti ekspertų ir visuomenės nuomonių pasiskirstymą, individualius poreikius ir probleminius, platesnės diskusijos reikalaujančius, klausimus. Siekiant įgyvendinti konsultacijai iškeltus tikslus, gauta informacija ir pasiūlymai sugrupuoti tematiškai pagal: (1) NVO taikytinus kriterijus; (2) atitinkamų NPO priskyrimą NVO; (3) teises NVO duomenų bazės prielaidas, ir (4) technines NVO duomenų bazės prielaidas.

Elektroninės visuomenės apklausos ir apskritojo stalo diskusijos metodai leido identifikuoti visuomenės ir ekspertų nuomonių skirtumus ir panašumus. Pasiteisinsiu taip pat laikytinas pristatymas NVO tarybos posėdžio metu, kurio pagalba patikslintos NVO duomenų bazės teisinės ir techninės prielaidos. Vis dėlto mažiausiai veiksmingu metodu galėtų būti įvardijama darbo grupė NVO Nacionaliniame forume. Įgyvendinant šį metodą, gautos mažiausiai su nagrinėjamais klausimais susijusios įžvalgos. Projekto vadovai taikydami darbo grupės metodą tik dalinai kontroliavo dalyvaujančių ekspertų sąrašą, be to, tuo pačiu metu vyko kelios skirtingos darbo grupės, kurios išdiferencijavo tikslines grupes.

Bendrai vertinant, viešoji konsultacija pasižymėjo kaip veiksminga priemonė NVO ir duomenų bazei taikytinų kriterijų/prielaidų atrankai. Gana aukštas suinteresuotųjų šalių įsitraukimas leido užfiksuoti ir susisteminti skirtingus požiūrius, poreikius ir vizijas.

Pažymėtina, kad tiesioginiai viešosios konsultacijos rezultatai pasiekti:

1. Įvykdyta elektroninė visuomenės apklausa;
2. Įgyvendinta apskritojo stalo diskusija;
3. Surengta darbo grupė NVO Nacionalinio forumo metu;
4. Parengtas pristatymas NVO tarybos posėdžio metu;
5. Paruoštos viešosios konsultacijos rezultatus apibendrinančios 3 viešai prieinamos ataskaitos.

Laukiami galutiniai konsultacijos **rezultatai**:

1. Išgryninti kriterijai, kuriais vadovaujantis būtų galima tobulinti LR NVO plėtros įstatyme įtvirtintą NVO apibrėžimą;
2. Procentine išraiška apipavidalinti duomenys, nurodantys visuomenės polinkį atitinkamus subjektus (ne)priskirti NVO sektoriui. Į šiuos duomenis taip pat bus atsižvelgiama tobulinant LR NVO plėtros įstatyme numatytą apibrėžimą.

4.5 Viešinimas

Viešosios konsultacijos rezultatų viešinimas susidėjo iš dviejų etapų:

Pirmajame etape įvykdžius viešąją konsultaciją, sugeneruotų pasiūlymų viešinimas buvo vidinis, t.y. dalintasi informacija ir siūlymais įvairių susitikimų metu, tikslinėms grupėms buvo siunčiami elektroniniai laišakai, kuriuose apibendrinti susitikimai, įvardinti visi siūlymai.

Antrajame etape, kai atsižvelgus į siūlymus buvo parengtos rekomendacijos dėl NVO taikomų kriterijų ir teisinių/techninių NVO duomenų bazės prielaidų, tikslinėms grupėms buvo išsiųsta informacinė

medžiaga. Taip pat visi konsultacijų dalyviai bus kviečiami į kovo mėnesį LR Vyriausybės kanceliarijoje įvyksiantį projekto rezultatų pristatymą, kuriame atsispindės ir viešosios konsultacijos metu gautų pasiūlymų įgyvendinimas. Viešosios konsultacijos rezultatai buvo viešinami ir plačiai visuomenei: publikuotu straipsniu „Kurk Lietuvai“ svetainėje <http://www.kurklit.lt> (Priedas Nr. 5) bei informacinėmis žinutėmis socialinės medijos *facebook* kanale. NVO apibrėžimo temos problematika buvo viešinama straipsnyje naujienų portaluose 15min.lt ir manoteises.lt su nuoroda į projekto rezultatus, šiuo straipsniu socialiniuose tinkluose atskiri asmenys pasidalijo daugiau nei 140 kartų.

Šios viešinimo priemonės užtikrino, kad konsultacijoje dalyvavę asmenys gautų grįžtamąjį ryšį apie jų pasiūlymų panaudojimą bei galutinį viešosios konsultacijos rezultatą, o papildomas viešinimas visuomenei įgalino platesnį NVO taikytinų kriterijų bei NVO duomenų bazės koncepcijos žinomumą.

5. Išvados

Atliktos viešosios konsultacijos rezultatai – tai sugeneruoti konkretūs pasiūlymai, padėję pasitikrinti dėl pasirinkto užsienio praktika ir Lietuvos strateginiais dokumentais bei tyrimais grįsto NVO ir duomenų bazei taikytinų kriterijų/prielaidų sprendimo. Viešosios konsultacijos rezultatai taip pat prisidėjo prie vieno iš LR Vyriausybės 2017 m. prioritetinių darbų įgyvendinimo, t.y. Atviros Vyriausybės ir visuomenės dalyvavimo valdyme skatinimo, bei kitų ne mažiau svarbių įvairiuose strateginiuose dokumentuose numatytų tikslų siekimo (plačiau žr. Priedas Nr. 6. Teminio tyrimo „Kokie kriterijai turėtų būti taikomi nevyriausybiniams organizacijoms siekiant jas atriboti nuo kitų ne pelno siekiančių juridinių asmenų?“ ataskaitos 2.1 dalyje „Tyrimo pagrindimas“).

Remiantis tikslinių grupių pateiktais siūlymais, buvo suformuluoti tolimesni žingsniai, kurių būtina imtis siekiant sukurti funkcionuojančią NVO duomenų bazę, t.y.: (1) NVO taikytinų kriterijų nustatymas tikslinant NVO apibrėžimą LR NVO plėtros įstatyme; (2) atitinkamų NPO priskyrimas NVO; (3) teisinių NVO duomenų bazės prielaidų identifikavimas atliekant susijusių teisės aktų pakeitimus, ir (4) techninių NVO duomenų bazės prielaidų nustatymas atsižvelgiant į Registrų centro sistemos ypatumus.

Vykdamas viešosios konsultacijos rezultatų viešinimą buvo užtikrinta jų sklaida suinteresuotoms šalims (nacionalinių skėtinių NVO atstovams, NVO sektoriaus ekspertams, NVO tarybos nariams, valstybės institucijų atstovams, savivaldos asociacijos atstovams ir plačiai visuomenei) vykdamas komunikaciją el. paštu, pasitelkiant informacinius vienlapius, apibendrinančius informaciją, bei organizuojant ir dalyvaujant susitikimuose, kuriuose buvo pristatoma surinkta informacija ir diskutuojama dėl galutinio produkto. Plačiai visuomenės daliai konsultacijos rezultatai buvo viešinami straipsniu „Kurk Lietuvai“ svetainėje <http://www.kurklit.lt> (Priedas Nr. 7), socialinio tinklo *facebook* kanale publikuotomis žinutėmis, LR Vyriausybės kanceliarijos internetinėje platformoje [e.pilietis](http://e.pilietis.lt) bei portaluose 15min.lt ir manoteises.lt.

Galutiniai konsultacijos **rezultatai**:

1. Išgryninti kriterijai, kuriais vadovaujantis tobulinamas LR NVO plėtros įstatyme įtvirtintas NVO apibrėžimas;
2. Procentine išraiška apipavidalinti duomenys, nurodantys visuomenės polinkį atitinkamus subjektus (ne)priskirti NVO sektoriui. Į šiuos duomenis taip pat atsižvelgta tobulinant LR NVO plėtros įstatyme numatytą apibrėžimą.

6. Naudota literatūra/šaltiniai

1. LR Vyriausybės programos įgyvendinimo planas, patvirtintas LR Vyriausybės 2017 m. kovo 13 d. nutarimu Nr. 167.
2. Lietuvos dalyvavimo Atviros Vyriausybės partnerystės tarptautinėje iniciatyvoje 2016-2018 metų veiksmų planas, patvirtintas LR Vyriausybės 2016 m. gegužės 30 d. pasitarimo sprendimu (protokolo Nr. 33, 6 klausimas).
3. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 metų veiklos prioritetai, patvirtinti LR Vyriausybės 2016 m. spalio 12 d. nutarimu Nr. 1003.
4. LR nevyriausybinų organizacijų plėtros įstatymas. 2013 m. gruodžio 19 d. Nr. XII-717.
5. Vad der Ploeg, T. J. *et al. Civil Society in Europe, Minimum Norms and Optium Conditions of its Regulation*. Cambridge: Cambridge University Press. 2017.

7. Priedai

1. Priedas Nr. 1. Elektroninės visuomenės apklausos rezultatų apibendrinimas.
2. Priedas Nr. 2. Apskritojo stalo diskusijos dalyvių sąrašas.
3. Priedas Nr. 3. NVO tarybos 2018 m. sausio 24 d. posėdžio darbotvarkė.
4. Priedas Nr. 4. NVO duomenų bazės veikimo modelio analizė.
5. Priedas Nr. 5. Rekomendacijos dėl NVO apibrėžimo.
6. Priedas Nr. 6. Elektroninės visuomenės apklausos rezultatus apibendrinantis informacinis straipsnis.
7. Priedas Nr. 7. Teminio tyrimo „Kokie kriterijai turėtų būti taikomi nevyriausybinėms organizacijoms siekiant jas atriboti nuo kitų ne pelno siekiančių juridinių asmenų?“ ataskaita.

NVO DUOMENŲ BAZĖ

Apklausa dėl NVO apibrėžimo rezultatų apibendrinimas

Atsakymus pateikusių asmenų skaičius: **515**
Apklausa vykdyta 2017 m. lapkričio 2-30 d.

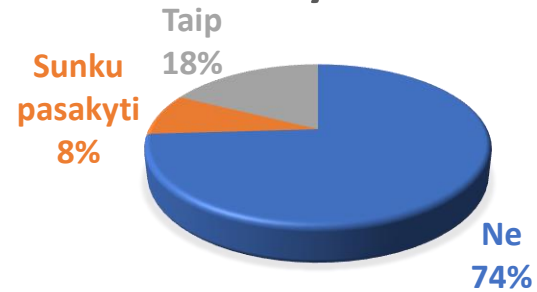
Labiausiai paplitęs respondento profilis: **26-35 metų (23%)**, gyvenantis **didmiestyje (56%)**, turintis **aukštąjį išsilavinimą (72%)** ir **esamas ar buvęs NVO darbuotojas/savanoris (48%)**.

Pagrindinės išvados:

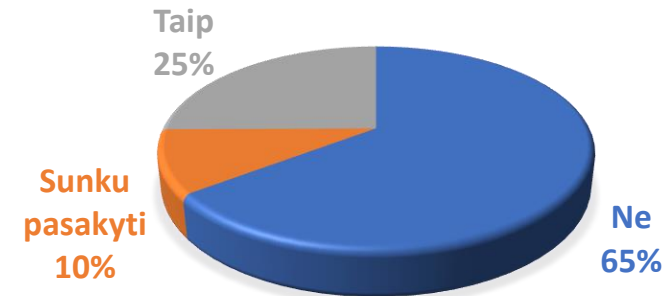
- Didžioji dalis apklaustųjų mano, kad **politinės partijos ir su politikais susijusios organizacijos negalėtų būti laikomos NVO** (atitinkamai, **91%** ir **73%**).
- Respondentai neigiamai vertina **valstybės bei jos institucijų (74%)** ir **verslo įmonių (65%)** galimybes dalyvauti NVO valdyme.
- **Verslo įmonės vienijančios asociacijos ir profesinės sąjungos**, pasak apklaustųjų, negalėtų būti laikomos NVO (**72%** ir **63%**, atitinkamai)
- Daugiau nei pusė apklaustos dalyvių mano, jog **sporto klubai ir federacijos** negalėtų būti laikomi NVO (**58%**), tačiau beveik trečdalis laikosi priešingos pozicijos (**30%**).
- **Atskiru įstatymų įsteigtų organizacijų** laikymas NVO kelia daugiausiai abejonių – **52%** respondentų tokių organizacijų NVO nelaikytų, **22%** neturi aiškios nuomonės, tuo tarpu **27%** laikytų.

Apklauso rezultatai (I)

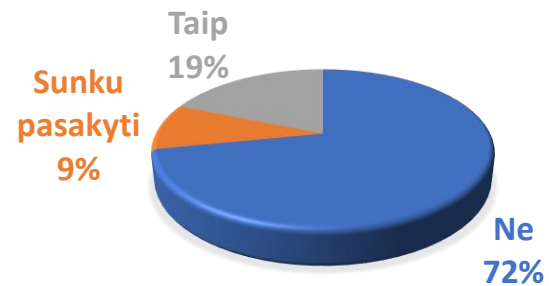
Ar valstybė bei jos institucijos
galėtų dalyvauti NVO
valdyme?

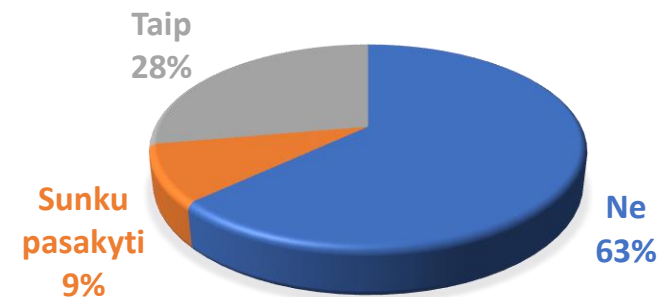
Ar verslo įmonės galėtų
dalyvauti NVO valdyme?

Ar verslo įmonės vienijančios
asociacijos galėtų būti
laikomos NVO?

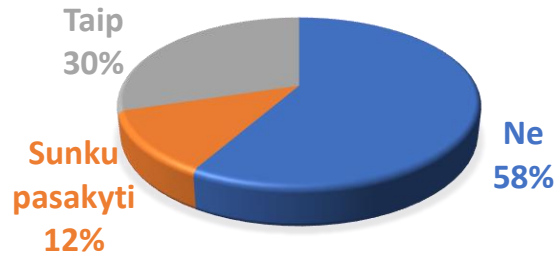

Ar profesinės sąjungos galėtų
būti laikomos NVO?

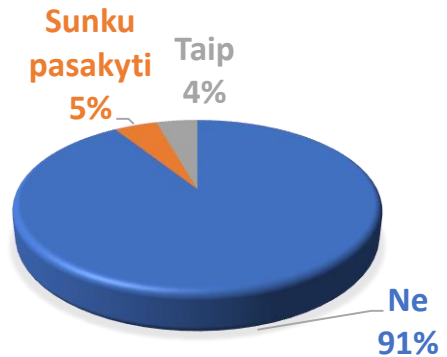

Apklauso rezultatai (II)

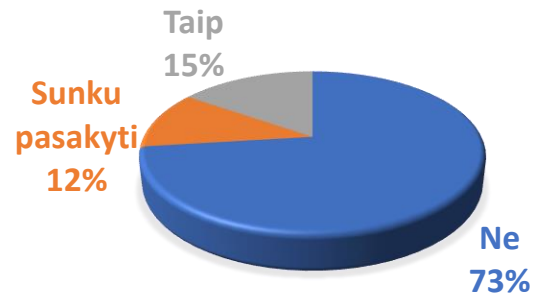
Ar sporto klubai bei
federacijos galėtų būti
laikomi NVO?

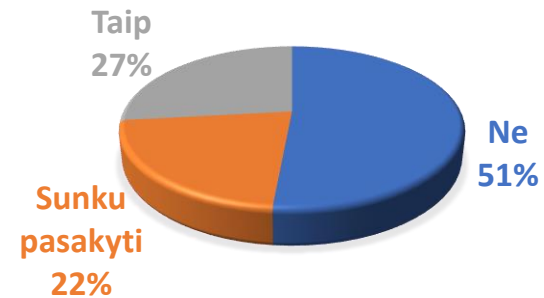
Ar politinės partijos galėtų
būti laikomos NVO?

Ar su politikais susijusios
organizacijos galėtų būti
laikomos NVO?

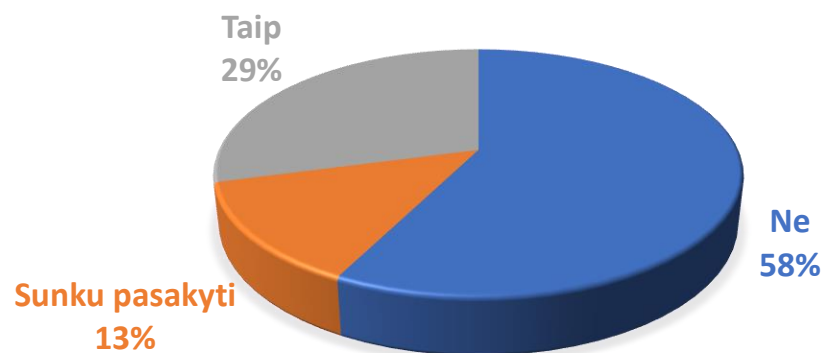

Ar atskiru įstatymu įsteigtos
organizacijos galėtų būti
laikomos NVO?

Apklauso rezultatai (III)

Religinės bendruomenės, bendrijos ir centrai Lietuvos teisinėje sistemoje jau turi daugybę suteikiamų išimčių bei lengvatų. Ar tokios organizacijos galėtų būti laikomos NVO taip suteikiant joms dar daugiau papildomų išimčių bei lengvatų?*

**Šis klausimas buvo formuluojamas atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos juridiniams asmenims taikomos mokestinės sistemos visumą bei išskirtinai šiai teisinei formai suteikiamas lengvatas ir išimtis. Dėl šio klausimo formulotės (jo išplėtimo, palyginus su kitais klausimais) buvo sulaukta respondentų pastabų dėl galimai menamo klausimo.*

Apklauso rezultataų lentelė

SUBJEKTAS	NE	SUNKU ATSAKYTI	TAIP
Valstybės bei jos institucijų <u>dalyvavimas</u> NVO valdyme	74%	8%	18%
Verslo įmonių <u>dalyvavimas</u> NVO valdyme	65%	10%	25%
Verslo įmones vienijančių asociacijų <u>laikymas</u> NVO	72%	9%	19%
Profesinių sąjungų <u>laikymas</u> NVO	63%	9%	28%
Sporto klubų ir federacijų <u>laikymas</u> NVO	58%	12%	30%
Politinių partijų <u>laikymas</u> NVO	91%	5%	4%
Su politikais susijusių organizacijų <u>laikymas</u> NVO	73%	12%	15%
Atskiru įstatymu įsteigtų organizacijų <u>laikymas</u> NVO	51%	22%	27%
Religinių bendruomenių, bendrijų ir centrų <u>laikymas</u> NVO	58%	13%	29%

Apskritojo stalo diskusija dėl NVO apibrėžimo tobulinimo

2017-11-13 10 val.

LRVK Mažoji salė 413

Ekspertų sąrašas:

	Vardas, Pavardė	Atstovaujama organizacija
1.	Martinus Žaltauskas	NVO koalicija
2.	Dovilė Juodkaitė	Lietuvos neįgaliųjų forumas
3.	Rytis Jokubauskas	NVO teisės institutas
4.	Sandra Adomavičiūtė	Atviros Lietuvos fondas
5.	Andrius Stasiukynas	Mykolo Romerio Universitetas
6.	Sergėjus Muravjovas	Transparency International
7.	Edvinas Regelskis	Maltiečiai/Vystomojo bendradarbiavimo platforma
8.	Judita Akromienė	Europos Namai
9.	Marija Šaraitė	Baltosios pirštinės
10.	Marta Gadeikienė	Atviros Lietuvos Fondas
11.	Eglė Kavoliūnaitė-Ragauskienė	Vilniaus Politikos Analizės Institutas
12.	Girvydas Duoblys	Pilietinių iniciatyvų centras
13.	Justina Alsytė-Gogelienė	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija

NVO TARYBOS POSĖDŽIO DARBOTVARKĖ

Laikas – 2018 m. sausio 24 d., 14.00 val.

Vieta – A. Vivulskio g. 13 (306 salė), Vilnius.

Darbotvarkė:

1. NVO teisinė – mokestinė aplinka, lyginant su kitais ne pelno vienetais. Konsoliduotos apžvalgos pristatymas.
2. NVO duomenų bazė, registro kūrimo pažanga ir artimiausi planai.
3. NVO finansinių ataskaitų teikimo Registrų centrui prievolės ir administracinės pasekmės. Pasiūlymo tobulinti situaciją pristatymas.
4. NVO finansavimo programų ir projektų atrankos/administravimo procedūrų tobulinimas SPPD/ESF.
5. Caritas pasiūlymai NVO tarybos veiklai.

Kuriame
Lietuvos ateitį
2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

Kurk
Lietuvai

NVO DUOMENŲ BAZĖ

GALIMAS NVO DUOMENŲ BAZĖS VEIKIMO MODELIS, PARENGTAS REMIANTIS VIEŠĄJA EKSPERTINE KONSULTACIJA

2018-01-24
Vilnius

Konsultacijos tikslas: Pristatyti Registrų centro galimybes sukurti NVO duomenų bazę, taip pat supažindinti su esama situacija bei reikalingomis teisinėmis ir techninėmis prielaidomis NVO duomenų bazei sukurti ir funkcionuoti. Pateikti ekspertams galimų sprendimų alternatyvas bei gauti ekspertų įžvalgas ir komentarus.

Konsultacijoje ir šiame dokumente kalbant apie juridinius asmenis, omenyje turimi išimtinai tik ne pelno siekiančių teisinių formų juridiniai asmenys (konkrečiai Viešosios įstaigos, Labdaros ir paramos fondai bei Asociacijos), kadangi NVO statusas siejamas būtent su šia juridinių asmenų dalimi. Pelno siekiančių juridinių asmenų teisinių formų reglamentavimas nėra analizuojamas.

Konsultacija vykdyta atlikus nacionalinių teisės aktų analizę bei pasikonsultavus su Juridinių asmenų registro ir Teisingumo ministerijos atstovais, o taip pat susipažinus su įvairia panašios paskirties registrų veikimo ir reglamentavimo praktika kitose valstybėse.

Dalyviai: nacionalinių skėtinių NVO atstovai, NVO sektoriaus ekspertai, valstybės institucijų (ministerijų) atstovai, savivaldybių asociacijos atstovas.

Naudojamos sąvokos:

JADIS – juridinių asmenų dalyvių informacinė sistema;

JAR – juridinių asmenų registras;

VŠĮ – viešoji įstaiga;

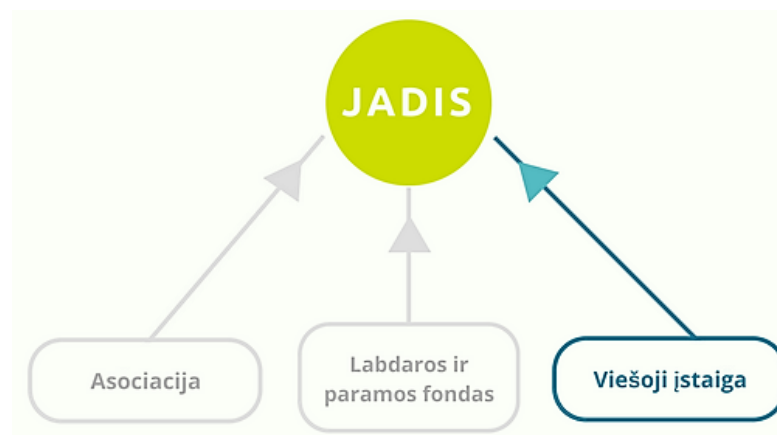
LPF – labdaros ir paramos fondas;

NPO – ne pelno siekiantis juridinis asmuo.

Esama situacija

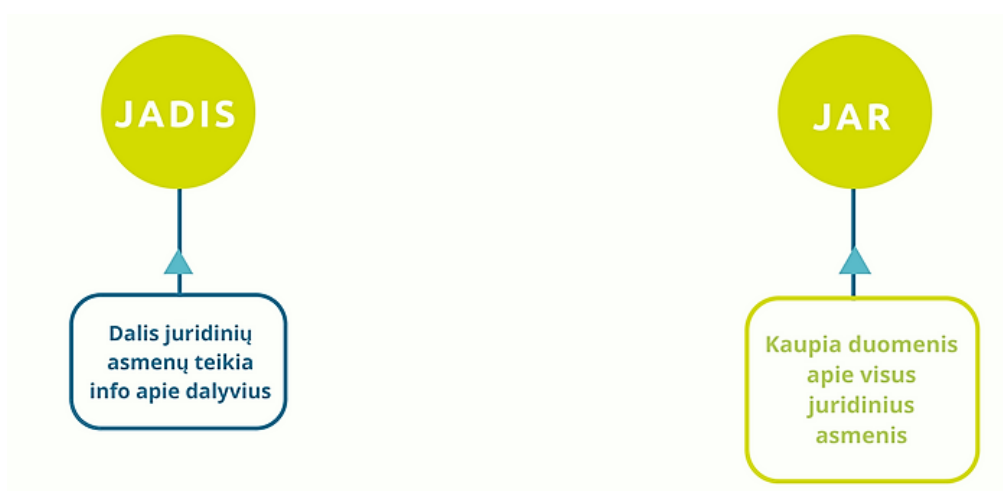
Teisiniai aspektai:

- Šiuo metu prievolę teikti duomenis apie juridinio asmens dalyvius JAD informacinei sistemai turi tik viešosios įstaigos teisinę formą turintys ne pelno siekiantys juridiniai asmenys. Vadovaujantis Viešųjų įstaigų įstatymo 8¹ straipsniu, informacija JADIS turi būti pateikta pasikeitus viešosios įstaigos dalininkams, jų duomenims ar jų skaičiui, ne vėliau kaip per 5 dienas nuo šių pasikeitimų dienos.
- Kitoms ne pelno siekiančių juridinių asmenų teisinėms formoms, kurios gali būti laikomos NVO (Asociacijos bei Labdaros ir paramos fondai), prievolės teikti informaciją apie dalyvius nustatyta nėra.

Techniniai aspektai:

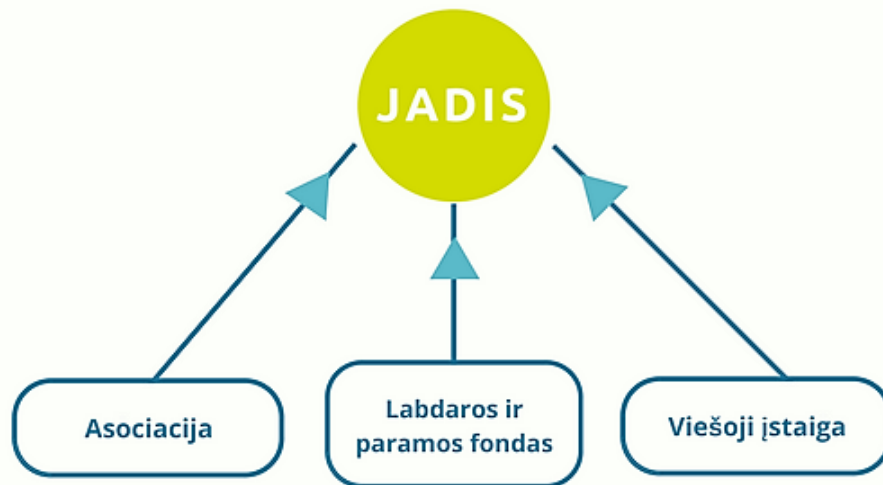
- Duomenys apie juridinių asmenų dalyvius yra teikiami elektroniniu būdu JAD informacinei sistemai ir ten saugomi. Visa kita informacija apie juridinius asmenis yra kaupiama JAR.
- JADIS ir JAR yra skirtingos Registrų centro sistemos, kurios tarpusavyje nesąveikauja ir, atlikus atitinkamus programavimo darbus, gali dalintis tik labai ribotu informacijos kiekiu.

Reikalingi pakeitimai:

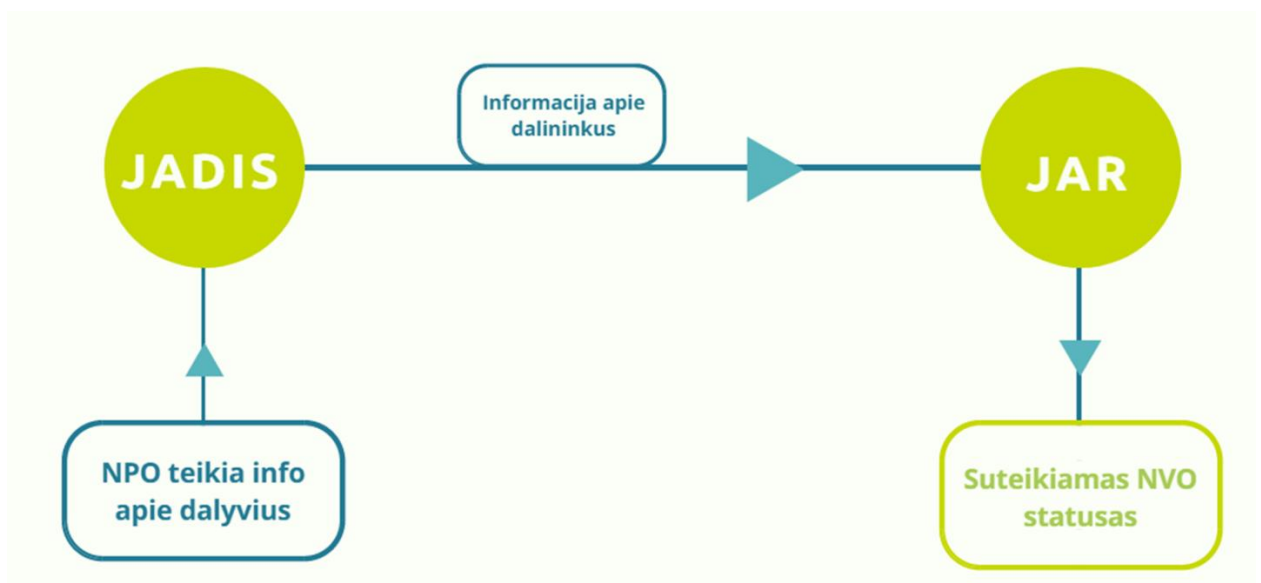
Teisiniai aspektai:

1. Labdaros ir paramos fondų įstatymo pakeitimas, numatantis pareigą, fondams, siekiantiems NVO statuso, teikti informaciją JADIS apie dalininkus. Galimos alternatyvos dėl termino per kurį tokia informacija turi būti pateikta:
 - 5 dienos nuo informacijos apie dalininkus pasikeitimo (analogiškas terminas šiuo metu taikomas VŠĮ teisinei formai);
 - Informacija apie dalininkus ir jų duomenis nurodoma kasmet teikiamoje veiklos ataskaitoje (vieną kartą per metus).
2. Asociacijų įstatymo pakeitimas, numatantis pareigą asociacijoms, siekiančioms NVO statuso, teikti informaciją apie narius juridinius asmenis bei nurodyti fizinių asmenų skaičių (neteikiant detalesnės informacijos apie narius fizinius asmenis, vadovaujantis asociacijų laisvės principu). Galimos alternatyvos dėl termino per kurį tokia informacija turi būti pateikta:
 - 5 dienos nuo informacijos apie dalininkus pasikeitimo (analogiškas terminas šiuo metu taikomas VŠĮ teisinei formai);
 - Informacija apie dalininkus ir jų duomenis nurodoma kasmet teikiamoje veiklos ataskaitoje (vieną kartą per metus).

Techniniai aspektai:

1. Pritaikyti JADIS sistemą, kad atpažinus informaciją apie juridinio asmens teisinę formą (Asociacija, Labdaros ir paramos fondas arba Viešoji įstaiga), būtų patikrinama informacija apie dalyvius/narius – ar jie yra fiziniai asmenys arba NVO, o taip pat religinės bendruomenės teisinę formą turintys juridiniai asmenys.
2. Sudaryti galimybę informacijai saugiu būdu judėti kryptimi - iš JADIS į JAR:

Galimas NVO duomenų bazės veikimo modelis:

1. Juridinis asmuo, veikiantis pagal viešosios įstaigos, asociacijos ar labdaros ir paramos fondo teisinę formą, siekiantis gauti NVO teisinį statusą, teikia informaciją JADIS apie dalyvius ir prašymą JAR dėl NVO statuso suteikimo:

2. Gavus tokį prašymą, JADIS sistemoje tikrinama informacija apie prašymą pateikusių organizacijos dalyvius, t.y. jų atitikimą Nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatyme įtvirtintam nevyriausybines organizacijos apibrėžimui:

Dalininkai/ nariai:

- ✓ Fiziniai asmenys
- ✓ Kita NVO
- ✓ Religinė bendrija
- ✓ Ne daugiau nei 1/3 kitų juridinių asmenų (pvz. savivaldybė, pelno siekiantys subjektai ir kt.)

3. Nustačius, kad pagal asociacijos, viešosios įstaigos, labdaros ir paramos fondo teisinę formą veikiantys juridiniai asmenys atitinka NVO kriterijus, įtraukti atitinkamą organizaciją į NVO duomenų bazę, suteikiant tokiai organizacijai NVO statusą:

Galimi NVO statuso netekimo pagrindai:

NVO statuso būtų netenkama panašiais pagrindais kaip netenkama paramos gavėjo statuso:

- Nustatytu laiku neteikiamos ataskaitos;
- Juridinis asmuo likviduojamas ar kitaip pasibaigia;
- Reikšmingai pasikeitus dalininkams (pvz. dalininko teises perima pelno siekiantis subjektas ar valstybė, savivaldybė).

KA LAIKOME NVO LIETUVOJE?

Rekomendacijos dėl NVO apibrėžimo

Atviros Vyriausybės iniciatyvos

NVO duomenų bazės koncepcijos I dalis

2017 m. gruodžio mėn.

Įvadas

Priėmus Nevyriausybinų organizacijų plėtros įstatymą, buvo pirmą kartą nacionaliniu mastu įtvirtintas nevyriausybinių organizacijos (NVO) apibrėžimas. Šio įstatymo priėmimas buvo svarbus ir eilę metų lauktas žingsnis, įtvirtinęs ne tik NVO sąvoką, bet ir įvedęs naujas viešosios ir grupinės naudos organizacijos sąvokas, o taip pat numatęs pilietinio sektoriaus bendradarbiavimo su valstybės institucijomis principus.

NVO apibrėžimo poreikis visų pirma kilo dėl susiklosčiusio teisinio neaiškumo – ką valstybės institucijos, siekdamos stiprinti pilietinę visuomenę, turėtų laikyti NVO. Valstybėse, kuriose pilietinis sektorius yra labiau išsivystęs, neretai konkretaus NVO apibrėžimo nėra, kadangi visuomenėje vyrauja bendras pilietinės visuomenės, taigi ir NVO, sąvokos supratimas. Tačiau, Lietuvoje, dar iki priimančios NVO plėtros įstatymą, visuomenė sunkiai galėjo įvardinti kriterijus taikytinus tokiai organizacijai¹.

2013 m. įtvirtinus NVO apibrėžimą tapo įmanoma atriboti valstybės ar verslo subjektų valdomas organizacijas nuo tų, kurios kyla iš piliečių iniciatyvos ir prisideda prie teigiamų pokyčių visuomenėje. Tačiau, ilgainiui išryškėjo įtvirtinto apibrėžimo trūkumai: dėl gana komplikotos apibrėžimo formuluotės valstybės institucijos, o taip pat ir pačios NVO, sunkiai geba šį apibrėžimą taikyti praktikoje. NVO plėtros įstatyme taip pat buvo įtvirtinti viešosios ir grupinės naudos organizacijos apibrėžimai, tačiau praktiškai šie apibrėžimai niekada nebuvo taikomi. Dėl šių priežasčių nauda, kurios buvo tikimasi įtvirtinant NVO sąvoką įstatyme, deja, yra ribota.

Taigi, siekiant patobulinti šiuo metu galiojantį NVO apibrėžimą, buvo analizuojami kitų Europos Sąjungos valstybių teisės aktai, mokslinė literatūra bei Europos ne pelno teisės centro ir kitų ekspertinių organizacijų straipsniai, vykdyta visuomenės nuomonės apklausa bei nacionalinių NVO atstovų ir kitų NVO ekspertų fokus grupė.

Šios rekomendacijos parengtos remiantis projekto metu surinktais duomenimis ir apibendrintais rezultatais. Rekomendacijų priede pateikiami siūlytini teisės aktų projektų pakeitimai.

¹ 2009 m. RAIT atliktas tyrimas: <https://www.delfi.lt/news/daily/lithuania/daugiau-nei-puse-apklaustuju-nezino-kas-yra-nvo.d?id=24934289>

1. NVO reglamentavimo praktika kitose valstybėse

Teisinio reglamentavimo analizei buvo pasirinktos valstybės Europos Sąjungos narės, dėmesį labiausiai koncentruojant į kaimynines valstybes. Labiau geografiškai nutolusių valstybių pavyzdžiai pateikiami siekiant atspindėti reglamentavimo šioje srityje įvairovę. Analizuoti galiojantys teisės aktai susiję su NVO teisiniu statusu bei įvairiomis NVO teisinėmis formomis. Dažniausiai analizuotose valstybėse NVO laikomi asociacijos bei labdaros ir paramos fondo teisine forma registruoti juridiniai asmenys. Tačiau, pavyzdžiui, dalyje analizuotų valstybių NVO būtų laikomos ir tam tikrus kriterijus atitinkančios ne pelno siekiančios įmonės (*angl. non-profit company*). Lietuvoje šiai teisei formai galima būtų prilyginti viešosios įstaigos teisinę formą.

	Asociacija	Fondas	Kitos formos
Estija	Taip	Taip	-
Latvija	Taip	Taip	-
Lenkija	Taip	Taip	Socialiniai kooperatyvai (turi juridinio asmens teises), o taip pat verslo subjektai nesiekiantys pelno.
Vokietija	Taip	Taip (du tipai)	<i>GmbH</i> (turi juridinio asmens teises).
Vengrija	Taip	Taip	Ne pelno siekianti įmonė (turi juridinio asmens teises).
Olandija	Taip	Taip	-
Graikija	Taip	Taip	Pilietinė ne pelno siekianti partnerystė (neturi juridinio asmens teisių).
Čekija	Taip	Taip (trys tipai)	<i>Trust</i> Partnerystė (be juridinio asmens teisių).
Italija	Taip	Taip	Komitetai ir įmonės siekiantys ne pelno tikslų.
Belgija	Taip	Taip (du tipai)	-

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad skirtingos valstybės, dėl kiekvienos jų skirtingos teisinės sistemos, turi skirtingus NVO apibrėžimus. O dalis valstybių vieno konkretaus NVO apibrėžimo neturi, tad vadovaujasi nustatytais arba visuotiniais pripažintais NVO taikomais kriterijais. Šie kriterijai dažniausiai susiję su nepriklausomumu nuo valdžios institucijų, savanorišku įsitraukimu į atitinkamos organizacijos veiklą (t.y. dalyvavimas tokioje organizacijoje nėra privalomas) bei veiklos nesiejimu su viena konkrečia religine bendruomene ar politine partija.

Viešosios naudos teisinis statusas

Nors NVO plėtros įstatyme buvo įtvirtinti viešosios ir grupinės naudos organizacijų apibrėžimai, praktikoje šios kategorijos nėra taikomos. Taip atsitiko todėl, kad nebuvo numatytas subjektas kuriam būtų pavesta vertinti organizacijas šiuo aspektu. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad viešosios naudos statusas plačiai taikomas kitose Europos valstybėse. Tačiau skiriasi subjektas, kuris šį statusą suteikia:

	<i>Statusą suteikianti institucija</i>	<i>Statusą panaikinanti institucija</i>
Estija	Mokestinė institucija suteikia teisę į mokestines lengvatas (angl. <i>Tax and Customs Board</i>) gavusi NVO komisijos rekomendaciją	Mokestinė institucija
Latvija	Mokestinė institucija (angl. <i>State Revenue Service</i>) gavusi rekomendaciją iš viešosios naudos komisijos (sudarytos iš lygaus NVO bei valstybės institucijų atstovų skaičiaus) ²	Mokestinė institucija
Lenkija	Registrų teismas (angl. <i>Register Court</i>)	-
Vokietija	Mokestinė institucija (vok. <i>Länder</i>)	Vietinė mokestinė institucija
Vengrija	Teismas	Teismas
Olandija	Mokestinė institucija	Mokestinė institucija, teismas (nagrinėjantis mokestines bylas)
Slovakija	Ministerijos (pagal veiklos sritis)	-
Čekija	Mokestinė institucija arba teismas	Mokestinė institucija arba teismas
Belgija	Teisingumo ministerija	Teisingumo ministerija
Švedija	Vietos mokesčių inspektorius	Mokestinė institucija

Kai kuriose valstybėse numatyta galimybė sprendimą dėl viešosios naudos statuso apskųsti³. Svarbu pažymėti, jog viešosios naudos statuso apimtis ir reikšmė kiekvienoje valstybėje skiriasi. Tačiau, viešosios naudos statuso suteikimas paprastai siejamas su didesniu organizacijos veiklos skaidrumu, atskaitingumu ir, dėl sukuriamos didesnės viešosios naudos - teisėmis į mokestines lengvatas. Viešosios naudos statusas taip pat gali veikti kaip indikatorius sprendimų priėmėjams, kurie siekia pvz. į viešųjų konsultacijų procesus įtraukti išskirtinai viešosios naudos organizacijas arba finansinius išteklius nukreipti koncentruotai į tokias organizacijas, kurios labiausiai prisideda prie viešosios naudos kūrimo.

² Civic Alliance – Latvia. *The Review of the NGO Sector in Latvia*. 2015. P 64.

http://www.nvo.lv/site/attachments/29/04/2016/NVO_PARSKATS_EN_20.04-2.pdf

³ Daugiau informacijos: Van der Ploeg, T. J. et al. *Civil Society in Europe. Minimum Norms and Optimum Conditions of its Regulation*. Cambridge: Cambridge University Press, 2017. P 205.

Ekspertų konsultacijos rezultatai

Vykdamt konsultaciją su NVO sektoriaus bei akademijos ekspertais diskutuota dėl atitinkamų subjektų laikymo NVO ir šių subjektų galimybės dalyvauti valdant NVO. Vadovaujantis ekspertų susitikimo metu išgrynintais kriterijais, kurie turėtų būti taikomi NVO, manytina, kad sprendžiant ar atitinkamas juridinis asmuo laikytinas nevyriausybine organizacija, būtina atsižvelgti į:

1. Juridinio asmens nepriklausomumą (nuo valstybės institucijų bei kitų juridinių asmenų, kurie nelaikytini NVO);
2. Juridinio asmens tikslą, kuris turėtų būti orientuotas į pilietinės visuomenės stiprinimą (o ne į atskirą, dažniausiai įstatymų įtvirtintą, siekį);
3. Savanoriškumo išlaikymą (narystė tokiose organizacijose neturi būti privaloma).

Apibendrinti ekspertinės diskusijos rezultatai:

Dalyviai NVO valdyme	Mažiausias įsitraukimas	Dalinis įsitraukimas	Didesnis įsitraukimas	Subjektų įsteigtos organizacijos laikomos NVO
<i>Valstybė (savivaldybės)</i>		-	-	-
<i>Verslo subjektai</i>		-	-	-
<i>Religinės organizacijos</i>		-	-	
<i>Profesinės sąjungos</i>		-	-	-
<i>Fizinio aktyvumo org.</i>	-	-		-
<i>Prof. sporto org.</i>		-	-	-
<i>Profesiniu pagrindu susibūrusios org.</i>	-		-	-
<i>Atskiru įst. įsteigtos org.</i>		-	-	-
<i>Bendrijos ir kitos turto valdymo org.</i>		-	-	-
<i>Šeimynos (teisinė forma)</i>		-	-	-

Ekspertų nuomone, valstybės/savivaldybės, verslo subjektų, profesinių sąjungų, profesionalaus sporto organizacijų (įskaitant ir sporto federacijas), atskiru įstatymu įsteigtų organizacijų, bendrijų ir kitų turto valdymo pagrindu susibūrusių organizacijų bei šeimynų (kaip teisinės formos) įsitraukimas į NVO valdymą turėtų būti mažiausias.

Vertinant atitinkamos srities organizacijų indėlį į pilietiškumo stiprinimą, kiek didesnis įsitraukimas į NVO valdymą galėtų būti toleruojamas profesiniu pagrindu susibūrusių organizacijų. O įvairios fizinį aktyvumą skatinančios organizacijos galėtų būti laikomos NVO, nuo

pastarųjų atribojant profesionalaus sporto organizacijas, kadangi šios iš esmės yra labiau orientuotos į pelno ir profesionalių rezultatų siekimą, nei pilietinės visuomenės stiprinimą.

Šiuo metu NVO plėtros įstatyme numatyta, kad valstybė, savivaldybė ar privatūs juridiniai asmenys negali turėti daugiau nei 1/3 dalies organizacijos visuotiniame dalyvių susirinkime. Tačiau, diskusijoje dalyvavę ekspertai sutaria, kad tokia įstatymo nuostata negali užtikrinti jog kitokie juridinių asmenų dariniai, pvz. verslo asociacijų asociacija, nebūtų laikoma NVO. Todėl atitinkamas nuostatas siūlytina keisti. Taip pat manytina, kad iš visų aukščiau išvardintų subjektų, NVO steigėjais (ir valdytojais) galėtų būti religinės bendruomenės ir bendrijos teisinę formą turintys juridiniai asmenys.

Aptartus ne pelno siekiančius juridinius asmenis būtų galima skirstyti į tokias grupes:

Neturėtų būti laikomi NVO:

- Pagal teisinę formą:
 - Tradicinė religinė bendruomenė ar bendrija;
 - Profesinė sąjunga;
 - Šeimyna.
 - Bendrija ir kitos turto valdymo tikslu susibūrusios organizacijos.
- Pagal kitus kriterijus (veiklos tikslai, priklausomumas nuo valstybės institucijų, finansavimo specifiškumas ir kt.):
 - Profesionalaus sporto organizacijos;
 - Atskiru įstatymu įsteigtos organizacijos;

Neturėtų dalyvauti NVO valdyme arba dalyvautų ribotai:

- Valstybė/savivaldybė;
- Pelno siekiantys juridiniai asmenys;
- Kiti juridiniai asmenys, kurie nelaikytini NVO (su tam tikromis išimtimis).

Juridiniai asmenys⁴, kurie galėtų būti laikomi NVO:

- Fizinių asmenų įsteigtos organizacijos;
- Kitų nevyriausybinų organizacijų įsteigtos organizacijos;
- Religinių bendruomenių ir bendrijų įsteigtos organizacijos.

⁴ Turimos omenyje šios ne pelno siekiančių juridinių asmenų teisinės formos: asociacijos, viešosios įstaigos bei labdaros ir paramos fondai.

Visuomenės apklausos rezultatai

Visuomenės apklausoje dėl atitinkamų juridinių asmenų įsitraukimo į NVO atsakymus pateikė daugiau nei 500 respondentų. Iš jų beveik pusė (48 %) save įvardijo kaip buvę ar esami NVO darbuotojai. Apklausa buvo viešai prieinama internetinėje LR Vyriausybės kanceliarijos platformoje e.pilietis ir platinama respondentams įvairiais kanalais – per regionines NVO tarybas, socialiniuose tinkluose ir kt.

Apklausos rezultatai:

SUBJEKTAS	NE	SUNKU ATSAKYTI	TAIP
<i>Valstybės bei jos institucijų <u>dalyvavimas</u> NVO valdyme</i>	74%	8%	18%
<i>Verslo įmonių <u>dalyvavimas</u> NVO valdyme</i>	65%	10%	25%
<i>Verslo įmonės vienijančių asociacijų <u>laikymas</u> NVO</i>	72%	9%	19%
<i>Profesinių sąjungų <u>laikymas</u> NVO</i>	63%	9%	28%
<i>Sporto klubų ir federacijų <u>laikymas</u> NVO</i>	58%	12%	30%
<i>Politinių partijų <u>laikymas</u> NVO</i>	91%	5%	4%
<i>Su politikais susijusių org. <u>laikymas</u> NVO</i>	73%	12%	15%
<i>Atskiru įst. įsteigtų organizacijų <u>laikymas</u> NVO</i>	51%	22%	27%
<i>Religinių bendruomenių ir bendrijų <u>laikymas</u> NVO</i>	58%	13%	29%

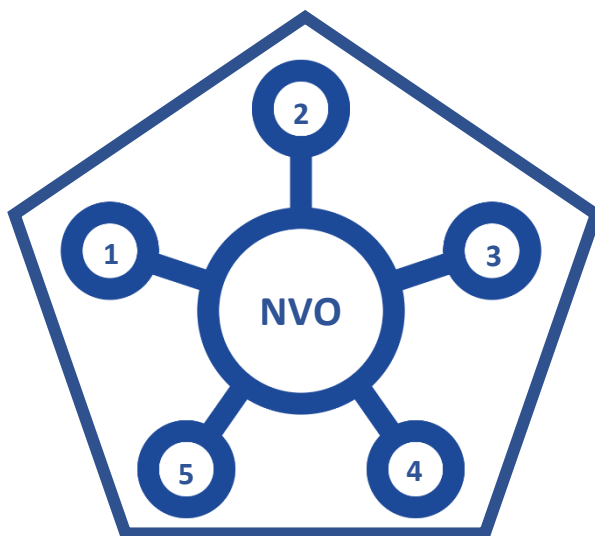
Visuomenės apklausos rezultatai patvirtina ekspertų nuomonę dėl atitinkamų asmenų nepriskyrimo NVO sektoriui.

Rekomendacijos

1. NVO apibrėžimą formuluoti remiantis tarptautiniais principais

Rekomenduotina atsižvelgti į tarptautinius bei mokslininkų pripažintus NVO taikytinus kriterijus ir apibrėžimą formuluoti remiantis šiais pamatiniais principais:

1. Institucinis veikimas	organizacija veikia pagal aiškią sprendimų priėmimo struktūrą
2. Pelno neskirstymas	organizacijos valdymas yra nepriklausomas nuo viešojo sektoriaus subjektų (valstybės/savivaldos institucijų)
3. Privatumas	organizacija gauto pelno negali skirstyti savo dalyviams, bet investuoja jį siekiant organizacijos tikslų
4. Savanoriškumas	dalyvavimas tokioje organizacijoje negali būti privalomas
5. Nešališkumas	Organizacija neproteguoja vienos konkrečios religinės ar politinės pakraipos

2. Įvertinti su NVO nepriklausomumo principu susijusias išimtis

NVO plėtros įstatyme numatyta, kad valstybė/savivaldybė per savo institucijas gali ribotai (iki 1/3 dalies visuotiniame dalyvių susirinkime) dalyvauti NVO valdyme. Pažymėtina, kad tokia praktika susiklostė dėl anksčiau galiojusio reglamentavimo susijusio su valstybės ir savivaldybių valdomo turto disponavimu ir NVO galimybių savo veiklai gauti patalpas iš valstybės ar savivaldybių. Tad, pasikeitus reglamentavimui, anksčiau buvusio pagrindo išimčiai iš NVO nepriklausomumo principo nebeliko.

Tačiau, atkreiptinas dėmesys į tai, kad dėl anksčiau galiojusios nuostatos, 2016 m. duomenimis, Lietuvoje veikia 146 Viešosios įstaigos, kurių valdyme iš dalies (mažiau nei 50%) dalyvauja valstybė ir/ar savivaldybė⁵. Tad panaikinus išimtį valstybei/savivaldybėms ribotai (iki 1/3 dalies visuotiniame dalyvių susirinkime) dalyvauti tokios organizacijos valdyme, naujasis reglamentavimas sukeltų biurokratinių, finansinių bei teisinių nepatogumų beveik pusantro šimto organizacijų.

3. Įvertinti viešosios įstaigos teisinės formos tikslingumą NVO sektoriuje

Šiuo metu NVO laikomi įstatyme numatytus kriterijus atitinkantys juridiniai asmenys veikiantys pagal asociacijos, viešosios įstaigos ar labdaros ir paramos fondo teisinę formą. Apžvelgiant kitų valstybių reglamentavimą, pastebima, kad susiklosčiusi praktika yra įvairi, nulemta kiekvienos valstybės nacionalinės teisės specifiškumo bei istoriškai susiklosčiusių aplinkybių.

Lietuvos teisinėje sistemoje viešosios įstaigos (VŠĮ) teisinę formą gana plačiai naudoja įvairūs subjektai: valstybė ir savivaldybės, verslas, fiziniai asmenys bei pačios NVO. Viename įstatyme reglamentuojant skirtingų sektorių valdomas VŠĮ, natūraliai kyla įvairūs iššūkiai susiję su tokių organizacijų valdymo principais. Įstatymo dualumas aiškiai matomas įstatyme įtvirtintose nuostatose, kurios įtvirtina išimtis taikomas tik valstybės/savivaldybių valdomoms viešosioms įstaigoms. Tačiau, siekiant atitinkamų tikslų susijusių su valstybės/savivaldybių valdomomis VŠĮ, neretai nustatomas bendras reglamentavimas visoms VŠĮ atitinkantis viešojo (valstybinio) sektoriaus principus ir poreikius, tuo primetant netinkamas sąlygas privačia iniciatyva įsteigtoms VŠĮ.

Todėl siūlytina įvertinti šios teisinės formos tikslingumą NVO sektoriuje ir, įtraukiant NVO atstovus, apsvarstyti galimybę sekti Estijos, Latvijos ir dalies kitų valstybių pavyzdžiu, numatant, kad NVO laikomi tik įstatyme nustatytus kriterijus atitinkantys juridiniai asmenys veikiantys pagal asociacijos ar labdaros ir paramos fondo teisinę formą.

Manytina, kad ilguoju laikotarpiu toks reglamentavimas esmingai prisidėtų prie palankesnės teisinės aplinkos sukūrimo pilietinės visuomenės veiklai.

4. Numatyti viešosios naudos organizacijos statuso suteikimo tvarką

Atsižvelgiant į tai, kad nors nuo 2013 m. NVO plėtros įstatyme yra numatytas viešosios naudos organizacijos apibrėžimas, ši nuostata realiai nefunkcionuoja, rekomenduotina nustatyti šio statuso suteikimo tvarką. Manytina, kad nustatant statuso suteikimo tvarką, būtų logiška pasiremti Estijoje bei Latvijoje veikiančiais pavyzdžiais, kuomet toks statusas yra suteikiamas atitinkamos mokesstinės institucijos, gavus rekomendaciją iš komisijos, kurioje pariteto

⁵Valstybinio audito ataskaita *Ar valstybės ir savivaldybių dalyvavimas valdant viešąsias įstaigas užtikrina naudą valstybei?*, 2017 m. balandžio 25 d. Nr. VA-2017-P-10-9-11.

pagrindais dalyvauja NVO bei valstybinio sektoriaus atstovai (Lietuvoje tokios komisijos atitinkamo galėtų būti NVO taryba). Kadangi viešosios naudos organizacijos statusas be didesnės atskaitomybės reikalavimų, taip pat sietinas ir su teise į tam tikras mokestines lengvatas, manytina, jog šio statuso suteikimas (galimai ribotam laikui) ir panaikinimas turėtų būti patikėtas mokesčių administratoriaus funkcijas vykdančiai institucijai.

5. Remiantis NVO apibrėžimu, sudaryti prielaidas NVO duomenų bazės funkcionavimui

NVO duomenų bazė, paremta NVO apibrėžimu, galėtų funkcionuoti remiantis Juridinių asmenų registro turimais duomenimis apie organizacijos teisinę formą bei jos dalyvius (atitinkamai narius arba dalininkus). Atkreiptinas dėmesys į tai, kad nustačius pareigą viešosioms įstaigoms teikti Juridinių asmenų registru duomenis apie įstaigos dalininkus⁶, jau įsteigtos VŠĮ šiuos duomenis privalės pateikti iki 2018 m. liepos 1 d.

Tačiau, Labdaros ir paramos fondai privalės teikti informaciją apie dalininkus, išskyrus pareigą metiniame pranešime nurodyti fondo dalininkų skaičių finansinių metų pabaigoje, neturi⁷. Todėl siūlytina papildyti Labdaros ir paramos fondų įstatymo 12 straipsnio 2 dalies 2 punktą numatant, kad metiniame pranešime turi būti nurodoma platesnė informacija apie dalininkus ir jų įnašus bei turimą dalį visuotiniame dalininkų susirinkime. Alternatyviai siūlytina apsvarstyti poreikį nustatyti labdaros ir paramos fondams pareigą teikti platesnius duomenis Juridinių asmenų registru tokia pat tvarka kaip tai daryti yra įpareigotos VŠĮ (per 5 dienas nuo pasikeitimų dienos).

Tuo tarpu asociacijų galimybę teikti informaciją apie narius - fizinius asmenis - Juridinių asmenų registru, riboja asociacijų laisvės bei fizinių asmenų duomenų apsaugos principai. Tačiau, siekiant įvertinti ar asociacija atitinka NVO taikytinus kriterijus, pakanka įvertinti informaciją apie asociacijų narius – juridinius asmenis. Todėl siūlytina papildyti Asociacijų įstatymo 10 straipsnio 2 dalies 2 punktą, numatant, kad asociacijos veiklos ataskaitoje turi būti nurodoma platesnė informacija apie narius juridinius asmenis, t.y. juridinių asmenų narių skaičius asociacijoje bei tokių narių teisinė forma ir kiti reikalingi duomenys apie juos (pvz. jeigu narys juridinis asmuo veikia pagal viešosios įstaigos teisinę formą, informaciją patvirtinančią, kad šį VŠĮ nėra valdoma valstybės/savivaldybės).

⁶ Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymo Nr. I-1428 papildymo 8-1 straipsniu ir 9 straipsnio pakeitimo įstatymas <https://www.e-tar.lt/portal/legalAct.html?documentId=1d01407021b411e6ad34b874fec21bdb>.

⁷ Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos fondų įstatymas <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.D2D24C160EB1/NCAYhbJzSq>.

LIETUVOS RESPUBLIKOS
NEVYRIAUSYBINIŲ ORGANIZACIJŲ PLĖTROS ĮSTATYMO NR. XII-717 2
STRAIPSNIO PAKEITIMO IR PAPILDYMO

ĮSTATYMAS

2017 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 2 straipsnio 1 dalies pakeitimas

Pakeisti 2 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. **Nevyriausybinių organizacija** – nuo valstybės ar savivaldybių institucijų ir įstaigų nepriklausomas savanoriškumo pagrindais veikiantis viešasis juridinis asmuo, kurio tikslas nėra politinės valdžios siekimas arba vien tik religijos tikslų įgyvendinimas. Prie nevyriausybinių organizacijų nepriskiriamos:

- 1) politinės partijos;
- 2) profesinės sąjungos bei darbdavių organizacijos ir jų susivienijimai;
- 3) organizacijos, kuriose narystė yra privaloma tam tikros profesijos atstovams;
- 4) religinės bendruomenės, bendrijos ir centrai;

5) juridiniai asmenys, kurių daugiau kaip 1/3 dalyvių yra ne fiziniai asmenys ir (ar) kiti juridiniai asmenys, nesantys nevyriausybiniomis organizacijomis ar religinėmis bendruomenėmis, bendrijomis ir centrais;

6) sodininkų bendrijos, daugiabučių gyvenamųjų namų ir kitos paskirties pastatų savininkų bendrijos ir kitokie bendro nekilnojamojo turto valdymo tikslais įsteigti juridiniai asmenys;

- 7) šeimos.

2 straipsnis. 2 straipsnio 3 dalies papildymas

Papildyti 2 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

2. Viešosios naudos nevyriausybinė organizacija – nevyriausybinė organizacija, kurios veikla teikia naudą ne tik jos dalyviams, bet ir visuomenei. Viešosios naudos nevyriausybės organizacijos statusą suteikia ir jį panaikina Vyriausybės įgaliota valstybinė institucija.“

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

LIETUVOS RESPUBLIKOS
NEVYRIAUSYBINIŲ ORGANIZACIJŲ PLĖTROS ĮSTATYMO NR. XII-717 2
STRAIPSNIO PAKEITIMO IR PAPILDYMO

ĮSTATYMAS

2017 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 2 straipsnio 1 dalies pakeitimas

Pakeisti 2 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. **Nevyriausybinių organizacija** – nuo valstybės ar savivaldybių institucijų ir įstaigų nepriklausomas savanoriškumo pagrindais veikiantis viešasis juridinis asmuo, kurio tikslas nėra politinės valdžios siekimas arba vien tik religijos tikslų įgyvendinimas. ~~Valstybė ar savivaldybė, juridinis asmuo, kurio visuotiniame dalyvių susirinkime valstybė ar savivaldybė turi daugiau kaip 1/3 balsų, negali turėti daugiau kaip 1/3 balsų nevyriausybinių organizacijos visuotiniame dalyvių susirinkime. Prie nevyriausybinių organizacijų nepriskiriamos:~~

- 1) politinės partijos;
- 2) profesinės sąjungos bei darbdavių organizacijos ir jų susivienijimai;
- 3) ~~įstatymų nustatyta tvarka steigiamos~~ organizacijos, kuriose narystė yra privaloma tam tikros profesijos atstovams;
- 4) **religinės bendruomenės, bendrijos ir centrai;**
- 5) ~~sodininkų bendrijos, daugiabučių gyvenamųjų namų ir kitos paskirties pastatų savininkų bendrijos ir kitokie bendro nekilnojamojo turto valdymo tikslais įsteigtos bendrijos;~~

5) juridiniai asmenys, kurių daugiau kaip 1/3 dalyvių yra ne fiziniai asmenys ir (ar) kiti juridiniai asmenys, nesantys nevyriausybinėmis organizacijomis ar religinėmis bendruomenėmis, bendrijomis ir centrais;

~~6) šeimynos;~~

6) sodininkų bendrijos, daugiabučių gyvenamųjų namų ir kitos paskirties pastatų savininkų bendrijos ir kitokie bendro nekilnojamojo turto valdymo tikslais įsteigti juridiniai asmenys;

7) šeimynos.

2 straipsnis. 2 straipsnio 3 dalies papildymas

Papildyti 2 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

2. Viešosios naudos nevyriausybinė organizacija – nevyriausybinė organizacija, kurios veikla teikia naudą ne tik jos dalyviams, bet ir visuomenei. **Viešosios naudos nevyriausybės organizacijos statusą suteikia ir jį panaikina Vyriausybės įgaliota valstybinė institucija.**

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

Projektas

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
ASOCIACIJŲ ĮSTATYMO NR. IX-1969 10 STRAIPSNIO PAPILDYMO
ĮSTATYMAS**

2017 m. d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 10 straipsnio papildymas

Papildyti 10 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Asociacijos veiklos ataskaitoje turi būti nurodyta:

- 1) informacija apie asociacijos veiklą įgyvendinant jos įstatuose nustatytus veiklos tikslus;
- 2) asociacijos narių skaičius finansinių metų pabaigoje. Nurodoma išsami informacija apie asociacijos narių juridinių asmenų skaičių, o taip pat nario juridinio asmens pavadinimas, teisinė forma, kodas;
- 3) samdomų asociacijos darbuotojų skaičius finansinių metų pabaigoje;
- 4) informacija apie gautą paramą (pateikiant informaciją apie paramos teikėjus juridinius asmenis, turi būti atskirai nurodytas kiekvienas paramą suteikęs juridinis asmuo, jo suteiktos paramos dalykas ir jo vertė) ir jos panaudojimą.“

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

LIETUVOS RESPUBLIKOS
ASOCIACIJŲ ĮSTATYMO NR. IX-1969 10 STRAIPSNIO PAPILDYMO
ĮSTATYMAS

2017 m. d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 10 straipsnio papildymas

Papildyti 10 straipsnio 2 dalį ir jį išdėstyti taip:

„2. Asociacijos veiklos ataskaitoje turi būti nurodyta:

- 1) informacija apie asociacijos veiklą įgyvendinant jos įstatuose nustatytus veiklos tikslus;
- 2) asociacijos narių skaičius finansinių metų pabaigoje. **Nurodoma išsami informacija apie asociacijos narių juridinių asmenų skaičių, o taip pat nario juridinio asmens pavadinimas, teisinė forma, kodas;**
- 3) samdomų asociacijos darbuotojų skaičius finansinių metų pabaigoje;
- 4) informacija apie gautą paramą (pateikiant informaciją apie paramos teikėjus juridinius asmenis, turi būti atskirai nurodytas kiekvienas paramą suteikęs juridinis asmuo, jo suteiktos paramos dalykas ir jo vertė) ir jos panaudojimą.“

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
LABDAROS IR PARAMOS FONDŲ ĮSTATYMO NR. I-1232 12 STRAIPSNIO
PAPILDYMO**

ĮSTATYMAS

2017 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 12 straipsnio papildymas

Papildyti 12 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Fondo metiniame pranešime turi būti nurodyta:

- 1) informacija apie fondo veiklą įgyvendinant jo įstatuose nustatytus veiklos tikslus;
- 2) fondo dalininkų skaičius finansinių metų pabaigoje, nurodant kiekvieno dalininko duomenis (fizinio asmens vardas, pavardė, asmens kodas, gyvenamoji vieta arba adresas korespondencijai; juridinio asmens pavadinimas, teisinė forma, kodas) ir jų dalį visuotiniame dalininkų susirinkime.
- 3) samdomų fondo darbuotojų skaičius finansinių metų pabaigoje;
- 4) informacija apie patirtas fondo administravimo išlaidas (informacija apie visų fondo valdymo organų narių, dalininkų, darbuotojų atlyginimą ir kitas su darbo teisiniais santykiais susijusias išmokas, taip pat bet kokias kitas iš fondo gautas pajamas);
- 5) informacija apie gautą paramą (pateikiant informaciją apie paramos teikėjus juridinius asmenis, turi būti atskirai nurodytas kiekvienas paramą suteikęs juridinis asmuo, jo suteiktos paramos dalykas ir jo vertė) ir jos panaudojimą, apie paties fondo suteiktą labdarą ir (ar) paramą.“

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
LABDAROS IR PARAMOS FONDŲ ĮSTATYMO NR. I-1232 12 STRAIPSNIO
PAPILDYMO**

ĮSTATYMAS

2017 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 12 straipsnio papildymas

Papildyti 12 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Fondo metiniame pranešime turi būti nurodyta:

- 1) informacija apie fondo veiklą įgyvendinant jo įstatuose nustatytus veiklos tikslus;
- 2) fondo dalininkų skaičius finansinių metų pabaigoje, **nurodant kiekvieno dalininko duomenis (fizinio asmens vardas, pavardė, asmens kodas, gyvenamoji vieta arba adresas korespondencijai; juridinio asmens pavadinimas, teisinė forma, kodas) ir jų dalį visuotiniame dalininkų susirinkime.**
- 3) samdomų fondo darbuotojų skaičius finansinių metų pabaigoje;
- 4) informacija apie patirtas fondo administravimo išlaidas (informacija apie visų fondo valdymo organų narių, dalininkų, darbuotojų atlyginimą ir kitas su darbo teisiniais santykiais susijusias išmokas, taip pat bet kokias kitas iš fondo gautas pajamas);
- 5) informacija apie gautą paramą (pateikiant informaciją apie paramos teikėjus juridinius asmenis, turi būti atskirai nurodytas kiekvienas paramą suteikęs juridinis asmuo, jo suteiktos paramos dalykas ir jo vertė) ir jos panaudojimą, apie paties fondo suteiktą labdarą ir (ar) paramą.“

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

Paaiškėjo visuomenės apklausos dėl nevyriausybinių organizacijos apibrėžimo rezultatai

Juridinių asmenų registre galima rasti virš 35 tūkst. įrašų apie įvairius ne pelno siekiančius subjektus, tačiau ne visi iš jų laikytini nevyriausybėmis organizacijomis (NVO). Nesant aiškių kriterijų, atribojančių NVO nuo kitų ne pelno organizacijų, ministerijos finansavimą, skirtą nevyriausybiniam sektoriui, paskirsto ir kitoms ne pelno siekiančioms organizacijoms, nelaikytinoms NVO. Šiuos neaiškumus diferencijuojant skirtingas organizacijas padėtų išspręsti tikslesnis NVO apibrėžimas, kuris taip pat įgalintų sukurti ir duomenų bazę.

Siekdami sužinoti visuomenės nuomonę dėl NVO keliamų kriterijų, Kurk Lietuvai dalyviai Virgilijus ir Aurelija lapkričio 2-30 d. vykdė apklausą *Ką laikome nevyriausybėmis organizacijomis?* [E.pilietis](#) platformoje. Apklausos metu respondentų teirautasi, kurie subjektai galėtų dalyvauti NVO valdyme arba būti laikomi pačiomis NVO.

Didžiausia piliečių dalis (net 91%) pasisakė prieš tai, kad politinės partijos galėtų būti identifikuojamos kaip NVO. Su politikais susijusios organizacijos, apklaustųjų nuomone, taip pat negalėtų būti laikomos NVO (73%).

Vertindami valstybės bei jos institucijų ir verslo įmonių galimybes dalyvauti NVO valdyme, respondentai pasisakė prieš (atitinkamai, 74% ir 65%). Neigiamai buvo vertinamas ir verslo įmonės vienijančių asociacijų bei profesinių sąjungų (72% ir 63%) buvimas NVO.

Tuo tarpu sporto klubai ir federacijos sulaukė didesnio palaikymo: beveik trečdalis apklaustųjų manė, kad šie subjektai galėtų būti laikomi NVO (30%). Vis dėlto didesnę dalis (58%) su tokiu požiūriu nesutiko.

Daugiausiai abejonių sukėlę subjektai apklausoje – atskiru įstatymu įsteigtos organizacijos, kurių NVO nelaikytų 52% respondentų, 27% laikytų, o 22% neturėjo nuomonės.

Religinės bendruomenės, bendrijos ir centrai, pasak apklausoje dalyvavusių asmenų, negalėtų būti laikomi NVO (58%). Šioje vietoje paminėtina, kad su religiniais subjektais susijęs klausimas sulaukė respondentų pastabų dėl galimai menamo klausimo formuluočių.

Iš apklausos rezultatų matyti, kad apklausoje dalyvavę asmenys norėtų matyti NVO kaip nuo valstybės institucijų ir verslo nepriklausomus subjektus. Profesionalios sporto organizacijos, atskiru įstatymu įsteigtos organizacijos, religinės bendruomenės, bendrijos ir centrai, pasak respondentų, taip pat neturėtų būti apibrėžiamos kaip NVO.

Kurk Lietuvai dalyvių vykdytos apklausos rezultatai prisidės prie tolimesnio NVO apibrėžimo tobulinimo diskusijose ir ekspertiniuose susitikimuose. Apklausa – viena iš NVO duomenų bazės koncepcijos veiklų [projekte](#), kuriuo siekiama pakeisti NVO apibrėžimą ir sukurti NVO duomenų bazės koncepciją. NVO duomenų bazė įgalins ne tik matuoti pilietinio sektoriaus augimą ir stebėti NVO vystymąsi, bet ir tikslingai paskirstyti ribotus išteklius pilietiškumo auginimui Lietuvoje.

Plačiau su apklausos rezultatais kviečiame susipažinti E.pilietis platformoje paspaudus [šią nuorodą](#).